

ЗМІСТ

ВСТУП	7
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ	8
Синоніми	10
Омоніми	12
Антоніми	13
Пароніми	13
Терміни і професіоналізми	13
Українська фразеологія	14
Сталі вирази і кліше	16
Графічні скорочення	18
ОСНОВНІ ВИМОГИ І ПРАВИЛА ОПИСУ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ДЖЕРЕЛА	19
ФОНЕТИКА	20
Класифікація звуків української мови	20
Голосні звуки	22
Приголосні звуки	24
Чергування голосних	33
Чергування приголосних	37
ОРФОЕПІЯ	39

ЗМІСТ

ВСТУП	7
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ	8
Синоніми	10
Омоніми	12
Антоніми	13
Пароніми	13
Терміни і професіоналізми	13
Українська фразеологія	14
Сталі вирази і кліше	16
Графічні скорочення	18
ОСНОВНІ ВИМОГИ І ПРАВИЛА ОПИСУ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ДЖЕРЕЛА	19
ФОНЕТИКА	20
Класифікація звуків української мови	20
Голосні звуки	22
Приголосні звуки	24
Чергування голосних	33
Чергування приголосних	37
ОРФОЕПІЯ	39

НАГОЛОС	41
ОРФОГРАФІЯ	45
Правопис голосних	45
Правопис м'якого знака	49
Правопис апострофа	50
Подвоєння та подовження приголосних на письмі	51
Спрощення в групах приголосних	52
Правопис префіксів	52
Зміни приголосних при словотворенні та словозміні	53
Правопис слів іншомовного походження	54
Правопис російських прізвищ українською мовою	55
Правопис власних назв	56
ЧАСТИНИ МОВИ	57
ІМЕННИК	57
Загальна характеристика	57
Відмінювання іменників	57
Відмінювання імен	60
Відмінювання імен по батькові	63
Кличний відмінок іменників	64
Правопис складних іменників	66
Правопис відмінкових закінчень іменників II відміни у родовому відмінку	67
ПРИКМЕТНИК	68
Правопис складних прикметників	68
ЧИСЛІВНИК	69
Відмінювання числівників	69
Зв'язок числівників з іменниками	72
ПРИСЛІВНИК	73
Правопис прислівників	73

НАГОЛОС	41
ОРФОГРАФІЯ	45
Правопис голосних	45
Правопис м'якого знака	49
Правопис апострофа	50
Подвоєння та подовження приголосних на письмі	51
Спрощення в групах приголосних	52
Правопис префіксів	52
Зміни приголосних при словотворенні та словозміні	53
Правопис слів іншомовного походження	54
Правопис російських прізвищ українською мовою	55
Правопис власних назв	56
ЧАСТИНИ МОВИ	57
ІМЕННИК	57
Загальна характеристика	57
Відмінювання іменників	57
Відмінювання імен	60
Відмінювання імен по батькові	63
Кличний відмінок іменників	64
Правопис складних іменників	66
Правопис відмінкових закінчень іменників II відміни у родовому відмінку	67
ПРИКМЕТНИК	68
Правопис складних прикметників	68
ЧИСЛІВНИК	69
Відмінювання числівників	69
Зв'язок числівників з іменниками	72
ПРИСЛІВНИК	73
Правопис прислівників	73

СЛУЖБОВІ ЧАСТИНИ МОВИ	74
Правопис службових частин мови	74
Правопис <i>НЕ, НІ</i> з різними частинами мови	75

ПУНКТУАЦІЯ	76
Тире між підметом і присудком та на місці пропущеного члена речення.	76
Однорідні члени речення. Розділові знаки при них	77
Узагальнюючі слова. Розділові знаки при них	78
Відокремлені члени речення. Розділові знаки при них	79
Відокремлені означення.	79
Відокремлені прикладки	80
Відокремлені додатки	81
Розділові знаки при відокремлених обставинах	81
Розділові знаки при звертаннях	82
Вставні та вставлені конструкції	83
Розділові знаки при вставлених конструкціях.	84
Розділові знаки у складному реченні.	85
Складносурядному	85
Складнопірядному	86
Безсполучниковому	87
Розділові знаки при прямій мові.	88

ПУНКТУАЦІЯ	89
Кома	89
у простому реченні.	89
у складному реченні.	92
Крапка з комою	92
Двокрапка.	93
Тире	94
Три крапки	96
Лапки	96

СЛУЖБОВІ ЧАСТИНИ МОВИ	74
Правопис службових частин мови	74
Правопис <i>НЕ, НІ</i> з різними частинами мови.	75

ПУНКТУАЦІЯ	76
Тире між підметом і присудком та на місці пропущеного члена речення.	76
Однорідні члени речення. Розділові знаки при них	77
Узагальнюючі слова. Розділові знаки при них	78
Відокремлені члени речення. Розділові знаки при них	79
Відокремлені означення.	79
Відокремлені прикладки	80
Відокремлені додатки	81
Розділові знаки при відокремлених обставинах	81
Розділові знаки при звертаннях	82
Вставні та вставлені конструкції	83
Розділові знаки при вставлених конструкціях.	84
Розділові знаки у складному реченні.	85
Складносурядному	85
Складнопірядному	86
Безсполучниковому	87
Розділові знаки при прямій мові.	88

ПУНКТУАЦІЯ	89
Кома	89
у простому реченні.	89
у складному реченні.	92
Крапка з комою	92
Двокрапка.	93
Тире	94
Три крапки	96
Лапки	96

СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ДІЛОВОГО МОВЛЕННЯ	97
Особливості вживання у діловому мовленні речень, різних за структурою та метою висловлення	97
Порядок слів у діловому мовленні	98
Типові форми вираження присудків у текстах офіційно-ділового стилю	99
Особливості вживання речень з однорідними членами .	101
«Нанизання» відмінкових форм іменників	102
Пряма і непряма мова, цитування, діалог у текстах офіційно-ділового стилю	103
Речення з відокремленими членами, звертаннями, вставними словами та словосполученнями в діловому мовленні	103
Складні випадки узгодження членів речення	105
Складні випадки керування	106
Уживання дієприкметникових зворотів у текстах офіційно-ділового стилю. Особливості їх перекладу з російської мови	108
 ЗАВДАННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ. ДИКТАНТИ	110
 ЗАВДАННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ. ТЕСТИ	127
 СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	158

СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ДІЛОВОГО МОВЛЕННЯ	97
Особливості вживання у діловому мовленні речень, різних за структурою та метою висловлення	97
Порядок слів у діловому мовленні	98
Типові форми вираження присудків у текстах офіційно-ділового стилю	99
Особливості вживання речень з однорідними членами .	101
«Нанизання» відмінкових форм іменників	102
Пряма і непряма мова, цитування, діалог у текстах офіційно-ділового стилю	103
Речення з відокремленими членами, звертаннями, вставними словами та словосполученнями в діловому мовленні	103
Складні випадки узгодження членів речення	105
Складні випадки керування	106
Уживання дієприкметникових зворотів у текстах офіційно-ділового стилю. Особливості їх перекладу з російської мови	108
 ЗАВДАННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ. ДИКТАНТИ	110
 ЗАВДАННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ. ТЕСТИ	127
 СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	158

ова належить до найважливіших ознак і сутностей людини. Словом можна вбити й оживити, посіяти тривогу й безнадію, розсіяти сумнів і засмутити, породити віру в людину та надихнути на працю. У мові акумулюється енергія народу. Вона є головною ознакою і символом нації.

Кожна людина повинна дбати про культуру власного мовлення, бо рівень розвитку кожної мови залежить від рівня індивідуального мовлення її мовців. А ті, у свою чергу, мають уважно ставитися до власної вимови, наголосу, до лексики, до сполучуваності слів, до морфології та синтаксису, до стилістики та терміносистем.

Висока культура мовлення — це постійна інтенсивна робота думки. Людина повинна висловлюватися якнайчіткіше, якнайправильніше, якнайстиліше. Адже мова — це великий Божий дар, і його слід належно цінувати й плекати протягом усього життя.

Сьогодні немає і не може бути громадянина України, якого б обходило мовне питання. І ця болюча проблема повинна викликати не беззмістовне нарікання, не мітингове галасування, а наполегливу, розумну, сміливу працю над Словом.

«Практичний курс української мови» сприятиме засвоєнню державної мови відповідно до норм офіційного спілкування, формуванню особистості, зокрема її фахових мовленнєвих умінь, вихованню національно свідомих громадян України.

Українська мова входить до XXI ст. як мова, що успішно забезпечує складні, відповідальні та багатоаспектні потреби державного та етнокультурного розвитку українського народу, має функціонально динамічну й відкриту для подальшого розвитку структуру. Потрібно лише сприяти цьому.

ова належить до найважливіших ознак і сутностей людини. Словом можна вбити й оживити, посіяти тривогу й безнадію, розсіяти сумнів і засмутити, породити віру в людину та надихнути на працю. У мові акумулюється енергія народу. Вона є головною ознакою і символом нації.

Кожна людина повинна дбати про культуру власного мовлення, бо рівень розвитку кожної мови залежить від рівня індивідуального мовлення її мовців. А ті, у свою чергу, мають уважно ставитися до власної вимови, наголосу, до лексики, до сполучуваності слів, до морфології та синтаксису, до стилістики та терміносистем.

Висока культура мовлення — це постійна інтенсивна робота думки. Людина повинна висловлюватися якнайчіткіше, якнайправильніше, якнайстиліше. Адже мова — це великий Божий дар, і його слід належно цінувати й плекати протягом усього життя.

Сьогодні немає і не може бути громадянина України, якого б обходило мовне питання. І ця болюча проблема повинна викликати не беззмістовне нарікання, не мітингове галасування, а наполегливу, розумну, сміливу працю над Словом.

«Практичний курс української мови» сприятиме засвоєнню державної мови відповідно до норм офіційного спілкування, формуванню особистості, зокрема її фахових мовленнєвих умінь, вихованню національно свідомих громадян України.

Українська мова входить до XXI ст. як мова, що успішно забезпечує складні, відповідальні та багатоаспектні потреби державного та етнокультурного розвитку українського народу, має функціонально динамічну й відкриту для подальшого розвитку структуру. Потрібно лише сприяти цьому.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Лексика (від грец. *lexikos* — словесний, словниковий) — це сукупність слів будь-якої мови, а також сукупність слів певної сфери вживання (професійної, офіційно-ділової, наукової, виробничо-технічної тощо).

Слово — це граматично оформлений звук чи звуковий комплекс, за яким у процесі суспільної мовної практики закріпилося певне значення. Основна функція слова в мові — називна. Слово матеріалізує поняття і тим самим робить його доступним і для інших людей. Слово формує поняття.

Багатозначність — здатність слова вживатися в кількох значеннях. Нові значення слова виникають на основі перенесення найменування з одних предметів, ознак, дій, станів на інші на основі подібності або суміжності. Внаслідок цього створюється можливість одним словом позначати два і більше понять.

Пряме значення слова — це основне, первинне лексичне значення, яке безпосередньо вказує на співвідношення слова з явищами реальної дійсності.

Переносне значення слова — це вторинне лексичне значення, яке утворилось унаслідок перенесення назви.

Для ділового мовлення багатозначність — явище небажане, оскільки провокує неточність, двозначність трактувань. В офіційно-діловому та науковому стилях мови слова використовують, як правило, в одному термінологічному значенні.

У лексиці сучасної літературної української мови виділяють корінну і запозичену лексику.

Корінна лексика — це слова, які успадкувала українська мова з індоєвропейської мовної єдності, праслов'янської мови, а також створені на власному мовному ґрунті.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Лексика (від грец. *lexikos* — словесний, словниковий) — це сукупність слів будь-якої мови, а також сукупність слів певної сфери вживання (професійної, офіційно-ділової, наукової, виробничо-технічної тощо).

Слово — це граматично оформлений звук чи звуковий комплекс, за яким у процесі суспільної мовної практики закріпилося певне значення. Основна функція слова в мові — називна. Слово матеріалізує поняття і тим самим робить його доступним і для інших людей. Слово формує поняття.

Багатозначність — здатність слова вживатися в кількох значеннях. Нові значення слова виникають на основі перенесення найменування з одних предметів, ознак, дій, станів на інші на основі подібності або суміжності. Внаслідок цього створюється можливість одним словом позначати два і більше понять.

Пряме значення слова — це основне, первинне лексичне значення, яке безпосередньо вказує на співвідношення слова з явищами реальної дійсності.

Переносне значення слова — це вторинне лексичне значення, яке утворилось унаслідок перенесення назви.

Для ділового мовлення багатозначність — явище небажане, оскільки провокує неточність, двозначність трактувань. В офіційно-діловому та науковому стилях мови слова використовують, як правило, в одному термінологічному значенні.

У лексиці сучасної літературної української мови виділяють корінну і запозичену лексику.

Корінна лексика — це слова, які успадкувала українська мова з індоєвропейської мовної єдності, праслов'янської мови, а також створені на власному мовному ґрунті.